

► valisem,“ ütleb Balti sõiduteenuste juht Sergei Pavlök.

Majandus juba taastub

Kuigi esimesel sõja-aastal ehk 2022. aastal langes Ukraina SKP 29% ja ühe kuu kõige sügavam langus küündis 37%-ni – mis on olnud ka riigi ajaloo suurim –, suudeti siiski aasta lõpuks olukord stabiliseerida.

2023. aasta alguses pöördus majandus tõusule tänu energiasektori paranenud olukorrale, kodumajapidamiste ning ärisektori sõjaga kohanemisele ja rahvusvahelisele toele, toob Eesti Kiievi saatkonna majandusnõunik Ando Rehema (62) esile.

Paljud välisettevõtted on oma tegevust Ukrainas sõja ajal koomale tõmmanud, kuigi riigist lahkunute arv on väike. Rehema sõnul erinevad siin Eesti ettevõtted sellepoolselt, et nende riskivalmidus on ehk teiste riikide omast suurem ja riigist lahkumisele ei ole kiirustatud. Pigem isegi vaadatakse, kas ja milliseid uusi võimalusi loob Ukraina ülesehitus ja ühiskonna taastamine Eesti ettevõttele.

Mullu juunis Žitomõri oblastis Ovrutši linnas avatud 160-kohaline lasteaed oli Eesti esimene suuremahuline arengukoostööprojekt, mida rahastati ja viidi ellu koostöös mitme partneri ning vabatahtlikult abiks olnud organisatsioonidega. Projekti kogumaksumus oli 4,5 miljonit eurot ja seda rahastas Eesti riigi ja doonorite abiga ESTDEV.

Valmis ka edaspidi panustama

Kolm miljonit eurot maksa läinud Ovrutši lasteaia hoone ehitatud ja Ukrainas püsti pandud Eesti suurima puitmajatootja Harmeti tegevjuht Alo Tamm (47) ütleb, et kuna olukord Ukraina turul on keeruline ja nad on pärast lasteaiaprojekti tegelelud veel mitme uue pro-

Mullu juunis avatud 160-kohaline Ovrutši lasteaed on esimene suurem Eesti arengukoostööprojekt, mis avaliku ja erasektori toel Ukrainasse rajati. Lasteaia ehitas Eesti suurim puitmajatootja Harmet. FOTO: ESTDEV

jektiga, ei ole praegu veel ühtegi uut lepingut sealt tulnud. „Oleme teinud tööd ka koostööpartnerite leidmiseks ja Ukraina turu tehniliste aspektide väljaselgitamiseks. Loodame, et sõda lõpeb varsti ja siis saame rohkem panustada Ukraina ülesehitamisele,“ rõhutas ta samas.

„Lähemas vaates jälgime tähelepanelikult, kuidas areneb ESTDEV-i, TalTehi ja kliimaministeriumi pilootprojekt Žitomõri linnas kortermajade tehaseks renoveerimiseks. Teadaolevalt peaks hange välja kuulutatama selle aasta lõpus või tuleva aasta algul ja tõenäoliselt plaanime seal osaleda,“ räägib Talts. Ettevõtja sõnul tasub eestlastel uhke olla selle üle, kui palju on Eesti riik teinud ja endiselt teeb Ukraina heaks.

Ka Eesti puitmajaliidu tegevjuht Annika Kadaja (30) toonitab, et praegu ei saa Ukrainast siiski veel rääkida kui tavapärasest turust, kus teutseda ja äri ajada. Nii on puitmajade müük kui selline sealsel turul praegu teisejärguline. „Tõsi ta on, Harmet on lasteaia sinna rajanud ning täna on KMT Prefab sinna peremajasid ehitamas Ukraina partneritega. Kuid tegu ei ole tüüpilise nn äriajamise projektiga, vaid Eesti riigi ja sektoripoolse täiendava meetme- ga, et Ukrainat aidata,“ ütleb Kadaja.

Tema sõnul ei vaja Ukraina ainult tuge sõjapidamisel, vaid ka investeringuid taristu ja hoonete ehitusse. „Eks meiegi ettevõtjad kaaluvad neid riske, kuid me tunneme ka vastutust, sest Ukraina sõdib täna ka meie eest ning see on vähim, mida saame teha,“ räägib Kadaja. ●

Ando Rehema

Harmeti juht Alo Tamm

Uus lamekatuse standard karmistab nõudeid soojustusele ja päikesepaneelide paigaldusele

Alates 2024. aastast kehtib Eestis uus katuseehitusreeglite ehk lamekatuste standard EVS 920-5:2023, mis sisaldab mitmeid uusi mõisteid, materjale ja paigaldustehnoloogiaid. Standard esitab põhjalikumaid nõudeid aurutõkkele ja soojustusele, sisaldab lamekatuste kukkumiskaitse lahendusi ning päikesepaneelide paigalduse nõudeid.

„Nagu kõik muu meie ümber, on aastate jooksul oluliselt muutunud ka nõuded ehituskvaliteedile ning materjalidele. Nii oli senine, 2015. aastal välja tulnud lamekatuste esimene standard jäänud juba selgelt ajale jalgu,“ räägib Eesti Katuse- ja Fassadimeistrite Liidu liige, lamekatuseid ehitava katusefirma OÜ Evari Ehitus juht Rein Kala.

Kui OÜ Evari Ehitus enam kui 30 aastat tagasi lamekatuste paigaldamisega alustas, jõudis ehitajad Kala sõnul toona pigem nõukogudeaegsete normidest ja standarditest. „Ehk kuna materjali nappis ja kvaliteetseid materjale polnudki tegelikult saada, ei pööratud katuste soojustusele eriti suurt tähelepanu. Seda polnud ka otseselt vaja, sest hoonete kütmiseks vajalik kütus oli odav ja seda jagus,“ meenutab ta. 1990. aastatel hakati vaatama lääne poole ja mõisteti, et isegi meist soojemas kliimas on katustel soojustust üle kolmandiku rohkem, rääkimata soojustmaterjali kvaliteedist. Lamekatuste ehitamisel hakati Eestis aluseks võtma naaberriigi Soome katuseehitusnorme. Kuid oli selge, et Eesti vajab kohalike olusid arvestavaid oma enda katuseehitusreegleid.

Algas põhjalik eeltöö normide ühtlustamiseks ja nõuete loomiseks ning nii ilmus Eesti esimene lamekatuse standard aastal 2015. „Nüüd, 9 aastat hiljem valmis standardi uuendus ja tunduvalt mahukam versioon, kus on lisaks sisu süstematiseerimisele ja ülesehituse loogilisemaks muutmisele täpsustatud ja lisatud termineid ning jooniseid ning tehtud parandusi ning antud põhjalikumaid selgitusi varasematele nõuetele,“ tutvustab Kala. „Kui katuseehituses järgitakse kaasaegseid standardeid, võib tellija olla kindel, et tema ehitist saab kvaliteetse ja kauakestva katuse. Standard aitab ka erinevatel osapooltel nagu projekteerija, ehitaja, tellija ja järelevalve leida ühest dokumendist nõuded ning soovitusel heade lamekatuse lahenduste ehitamiseks.“

Standard esitab senisest selgemad nõuded aurutõkkele ja soojustusele ning käsitleb põhjalikult bituumen-, plast- ja kummirullmaterjalist katused, samuti vedelplastikust, pööratud, käidavad, liiklusega koormatud, haljas- ehk rohekatused. Sealjuures on täiesti uued standardi osad kummirullmaterjalid, vedelplast ja pindpaigaldised.

Standard määratleb, kui kaua peab hoone kestma, rõhutades vajadust valida vastavalt sellele materjalid. Samuti toonitab

standard uuesti üle lamekatuse tavapärase kalde, milleks on vähemalt 140, ning lubatud kõrvalekalde, mis on kuni 5 mm meetri kohta. Suur muutus toimus soojustusega seonduvas: polüstüreenplaatide maksimaalne suurus lamekatustes kasutamiseks on mitte enam kui 1250x1500 mm ning soovitatavalt 1250x1000 mm.

Survetugevusega seonduvalt on loodud koormusklassid, millest erinevatel juhtudel lähtuda. Eraldi käsitletakse PIR-plaatide ja nende löikamisega seonduvat. Täpsustatud on mõisteid difusioon, õhutus ning tuulutusruum. Sademevee äravooluga seonduvalt on kõigi tavapärase kanalatsioonüsteemides lubatud kokku-lahku käivate liidete asemel katusearandi sisestes horisontaalsüsteemides keevitatud liited, liited surve- või pressklambritega või muhviidete katuselehtide ühendamiseks. Lisaks on täpsustatud katuselehtri asetsemise sügavus/madaldus.

Standard sisaldab lamekatuste kukkumiskaitse lahendusi ning pindpaigaldiste, sealhulgas päikesepaneelide paigalduse nõudeid. Päikesepaneelide lamekatusele paigaldamise üks olulisem element nii katuse paneelide kavandamisel, projekteerimisel, paigaldamisel kui ka ohutul hooldamisel on kukkumiskaitseüsteem ja/või piirid. Paigaldades päikesepaneele servast kaugemale kui 3 meetrit on vajalik rajada kukkumist takistav süsteem ehk pollar/tross lahendus. Servale lähemale kui 3 meetrit päikesepaneele paigaldades on oluline ühemeetrise piirde abil rajada kukkumist ennetav süsteem. Lisaks elektriga seotud küsimustele on veelgi enam fookuses ka katusel viibimise turvalisus, katusematerjalide tööiga ning muud olulised tegurid.

Lamekatuseks nimetatakse kokkuleppeliselt katuseid, mille kalle on 110 või sellest väiksem, ja need on üldjuhul kaetud rullmaterjaliga või muu katkematu hüdroisolatsiooniga. Standard EVS 920-5:2023 on mõeldud juhendamiseks lamekatuste paigaldajatele, üldehitajatele, materjalide tootjatele, projekteerijatele, arhitektidele, ehitusjärelevalvele, ekspertidele ja lõpptarbijatele

Eestis on loodud standardid enamikele katusematerjalidele ja -tüüpidele, tutvuma nendega!

evari.ee

OÜ Evari Ehitus kontor-ladu Tartumaal. Foto: OÜ Evari Ehitus

Tartu Ülikooli IT keskus Delta Tartus. Foto: OÜ Evari Ehitus

Kõrvküla Põhikool Tartumaal. Foto: OÜ Evari Ehitus

Kaubanduskeskus Eeden Tartus. Foto: OÜ Evari Ehitus

LAURI LIIV HANNA-LIINA VÕSA JOHAN RANDVERE

SÄDELEV BROADWAY

19.07 LEPANINA SUVELAVA 26.07 PÄRNU KOIDULA MUUSEUMI SUVELAVA
20.07 ARENSBURGI PÄIKESETERASS 28.07 TALLINNA BOTAANIKAAIA MÄGIAED
21.07 HAAPSALU KUIRSAAI 29.07 SANGASTE LOSSI ÕU
25.07 VIHULA MÕIS 30.07 TALLINNI FOTOGRAFISKA SUVELAVA

KONTSERTIDE ALGUS KELL 20.00

Tartu Kontsertkorraldus PILETITRIIDID piletikeskus piletilevi

WWW.KONTSERTKORRALDUS.EE INFO +372 505 9625

Paul Neitsov

Tartu Kontsertkorraldus

ROKI-KLASSIKA kitarril

07.08	Saku Mõisa Ballisaal
08.08	Tallinn Restoran Sõlm Vao Keskus
09.08	Saka Posti talu Piknikulava
10.08	Tartumaal Nõo Pärnaõie talu
11.08	Vihula Mõisa Kontsertsaal
14.08	Sangaste Lossi Suvelava
15.08	Haapsalu Grand Holm Marina Jahisadam
16.08	Kuressaare Arensburgi Päikeseterrass
18.08	Pärnu Nooruse Maja

Kontsertide algus kell 19.

Piletid al 25 € www.kontsertkorraldus.ee piletikeskus piletilevi PILETITRIIDID